

กรอบแนวคิด : องค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของ
วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

**The Conceptual Framework : Components of the Green Management
Strategy Model of Community Enterprises for Sustainable
Production Hang Rice in the Northeastern
Region of Thailand**

พีรยา ทรัพย์สาร และ พิทักษ์ ศิริวงศ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Peeraya Supsarn and Phitak Siriwong
Silpakorn University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: neogeo.bb@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและสรุปข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) กลุ่มตัวอย่างงานวิจัย คือ ประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวฮางในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ การเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยการเลือกแบบเจาะจงและนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยนี้

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน มีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮาง โดยมีแนวโน้มองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบหลักที่ 1 การจัดการสีเขียว องค์ประกอบหลักที่ 2 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ องค์ประกอบหลักที่ 3 เครือข่ายของวิสาหกิจชุมชน องค์ประกอบหลักที่ 4 ความสามารถทางนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชน องค์ประกอบหลักที่ 5 ผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน บทความนี้มุ่งเน้นการนำเสนอกรอบแนวคิดตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางและเป็นแนวทางในการศึกษาเชิงประจักษ์ต่อไป

* วันที่รับบทความ : 7 มกราคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 20 มีนาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 23 มีนาคม 2567

Received: January 7 2024; Revised: March 20 2024; Accepted: March 23 2024

คำสำคัญ: กลยุทธ์การจัดการธุรกิจสีเขียว; การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน; วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวฮาง; นวัตกรรม

Abstract

This research aims to study the components of the community enterprise's green management strategy of Hang rice product in order to promote sustainability in the Northeastern region of Thailand, using a qualitative research approach. The researchers used the Ethnographic Delphi Futures Research (EDFR) technique and conducted in-depth interviews with key informants, including the chairperson of the Hang rice community enterprise group in the Northeastern region and government officials. Data collection was done through purposive sampling interviews, and the gathered information served as a guideline for framing this research concept.

The research found that factors influencing the success of community enterprises include both internal and external factors affecting the management of the Hang rice community product enterprise. There are the main and sub-components of the sustainable business management strategy of the Hang rice community product enterprise in the Northeastern region. The number of main components is 5 factors : 1. Green management 2. Entrepreneurial Orientation 3. Community enterprise network 4. Innovation capability and 5. Sustainable management performance. This article aims to present a framework of concepts as well as factors influencing sustainable performance, all for the benefit of application in the Hang rice community product enterprise and as a guideline for future observational studies.

Keywords: Green Business management strategy; Sustainable management; Hang rice community product enterprise; Innovation

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศแห่งเกษตรกรรม ภาคการเกษตรของประเทศไทยสามารถจัดแบ่งออกตามลักษณะของเกษตรกรรมที่เป็นอาชีพของเกษตรกรได้ทั้งสิ้น 3 ลักษณะ คือ 1. การประกอบอาชีพด้านการเพาะปลูกพืช 2. การประกอบอาชีพด้านปศุสัตว์ และ 3. การประกอบอาชีพประมง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561) ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือ อาชีพเกษตรกรปลูกข้าวซึ่งเป็นที่ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีพของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงส่งผลต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยให้เจริญเติบโต โดยไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวไปสู่ตลาดโลกเป็นลำดับที่ 3 มูลค่าประมาณ 311.21 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2563 ข้าวเป็นสินค้าเกษตรที่สำคัญทางเศรษฐกิจอย่างมาก (สำนักส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม, 2563 : 1) ดังนั้นรัฐบาลจึงมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรมาโดยตลอด จากนโยบายของรัฐบาลสามารถนำไปสู่การสร้างศักยภาพให้ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) การใช้นวัตกรรมและการบริหารจัดการที่ดีนั้นเป็นปัจจัยในการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญด้านการบริหารเศรษฐกิจมหภาคและการดำเนินยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจราย

สาขาทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559 : 82) ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่า “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ในด้านเกษตร ต้องการยกระดับการผลิตให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย โดยมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ เพื่อส่งเสริมการผลิตและการขยายตัวของตลาดสินค้าเกษตร ซึ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่สามารถสร้างมูลค่าให้สูงขึ้นโดยอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมและเพิ่มขีดความสามารถของวิสาหกิจชุมชนให้เติบโตมีความสามารถในการแข่งขันได้ ภาครัฐจึงมุ่งเน้นขยายเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้ครอบคลุมมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566 : 20)

ดังนั้นด้านการบริหารจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นส่วนสำคัญที่ขับเคลื่อนในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและเกิดความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนซึ่งประกอบด้วยหลายองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน บทความนี้มุ่งนำเสนอกรอบแนวคิดองค์ประกอบตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮาง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดองค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการเข้าถึงความรู้ความจริงและสรุปข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) กลุ่มตัวอย่างงานวิจัย คือ ประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวฮางในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 19 ท่าน และเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ 2 ท่าน รวม 21 ท่าน การเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการเลือกแบบเจาะจงและนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยนี้ การรวบรวมข้อมูลโดยทำการนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการจด

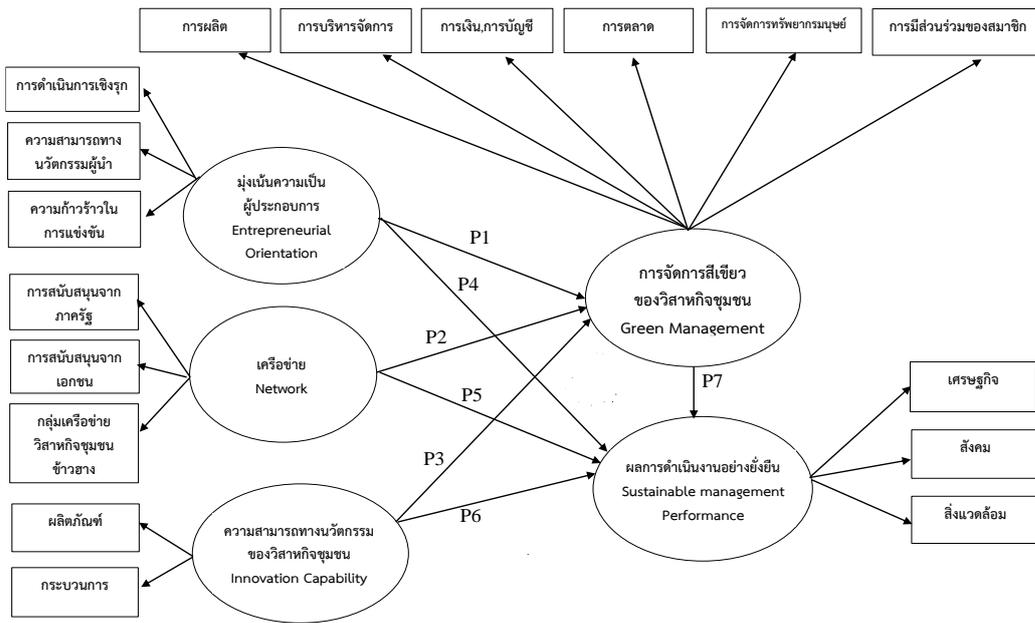
บันทึกและบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ตามเวลาที่ได้นัดหมาย ซึ่งจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัยตลอดจนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจึงสรุปองค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถสรุปข้อเสนอการวิจัยได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาและข้อเสนอการวิจัย

ข้อเสนอการวิจัย	รายละเอียด
ข้อเสนอการวิจัยที่ 1 : P1	การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชน
ข้อเสนอการวิจัยที่ 2 : P2	เครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชน
ข้อเสนอการวิจัยที่ 3 : P3	ความสามารถทางนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชน
ข้อเสนอการวิจัยที่ 4 : P4	การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน
ข้อเสนอการวิจัยที่ 5 : P5	เครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน
ข้อเสนอการวิจัยที่ 6 : P6	ความสามารถทางนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน
ข้อเสนอการวิจัยที่ 7 : P7	การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปองค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework) ได้ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีองค์ประกอบหลักจำนวน 5 ปัจจัยและองค์ประกอบย่อย 17 ปัจจัย ดังนี้ 1. องค์ประกอบหลักด้านปัจจัยการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ 1.1 ด้านการดำเนินการเชิงรุก 1.2 ด้านความสามารถทางนวัตกรรมของผู้นำ 1.3 ด้านความก้าวร้าวในการแข่งขัน 2. องค์ประกอบหลักด้านปัจจัยด้านเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ 2.1 การสนับสนุนจากภาครัฐ 2.2 การสนับสนุนจากภาคเอกชน 2.3 การสนับสนุนจากกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮาง 3. องค์ประกอบหลักด้าน

ปัจจัยความสามารถทางนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ 3.1 ด้านผลิตภัณฑ์ 3.2 ด้านกระบวนการ 4. องค์ประกอบหลักด้านปัจจัยการจัดการของวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ 4.1 ด้านการผลิต 4.2 ด้านการบริหารจัดการ 4.3 ด้านการตลาด 4.4 ด้านการเงิน,บัญชี 4.5 ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก 4.6 ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ 5. องค์ประกอบหลักด้านผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ 5.1 ด้านเศรษฐกิจ 5.2 ด้านสังคม 5.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

2. ผลการสังเคราะห์กรอบแนวคิดองค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยจึงสรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาและข้อเสนอการวิจัย ดังนี้ ข้อเสนอการวิจัยที่ 1 : P1 ด้านการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชน ข้อเสนอการวิจัยที่ 2 : P2 ด้านเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชน ข้อเสนอการวิจัยที่ 3 : P3 ด้านความสามารถทางนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชน ข้อเสนอการวิจัยที่ 4 : P4 ด้านการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน ข้อเสนอการวิจัยที่ 5 : P5 ด้านเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน ข้อเสนอการวิจัยที่ 6 : P6 ด้านความสามารถทางนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน และข้อเสนอการวิจัยที่ 7 : P7 ด้านการจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การอภิปรายผลการวิจัยจากข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 : ผลการศึกษาองค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพบว่า การบริหารจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางมีหลากหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮาง ผู้วิจัยค้นพบว่า องค์ประกอบหลักมีจำนวน 5 องค์ประกอบองค์ประกอบหลักที่ 1 การจัดการสีเขียว (Green Management) องค์ประกอบหลักที่ 2 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation) องค์ประกอบหลักที่ 3 เครือข่ายของวิสาหกิจชุมชน (Network) องค์ประกอบหลักที่ 4 ความสามารถทางนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชน (Innovation Capability) องค์ประกอบหลักที่ 5 ผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน (Sustainable management Performance) ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางจึงควรให้ความสำคัญปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสีเขียวที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮาง

2. การอภิปรายผลการวิจัยจากข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2. ผลการสังเคราะห์กรอบแนวคิดองค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยค้นพบว่า องค์ประกอบหลักมีจำนวน 5 องค์ประกอบและมีองค์ประกอบย่อยจำนวน 17 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบหลักที่ 1 การจัดการสีเขียว (Green Management) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ การผลิต, การบริหารจัดการ, การเงิน, การตลาด, การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และการมีส่วนร่วมของสมาชิก ตามด้วยองค์ประกอบหลักที่ 2 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ การดำเนินการเชิงรุก, ความสามารถทางนวัตกรรมผู้นำและความก้าวร้าวในการแข่งขัน องค์ประกอบหลักที่ 3 เครือข่ายของวิสาหกิจชุมชน (Network) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ การสนับสนุนจากภาครัฐ, การสนับสนุนจากภาคเอกชน และการสนับสนุนจากเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮาง องค์ประกอบหลักที่ 4 ความสามารถทางนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชน (Innovation Capability) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ ด้านผลิตภัณฑ์และด้านกระบวนการ องค์ประกอบหลักที่ 5 ผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน (Sustainable management Performance) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ เศรษฐกิจ, สังคมและสิ่งแวดล้อม จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงสังเคราะห์ออกมาเป็นกรอบแนวคิดองค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัยนำไปใช้ประโยชน์

บทความนี้มุ่งเสนอกรอบแนวคิดที่สังเคราะห์ขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) และใช้เทคนิคการวิจัยแบบอนาคต EDJR (Ethnographic Delphi Futures Research) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ได้แก่ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น ประสบความสำเร็จมีความมั่นคงและเกิดความยั่งยืนจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. องค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้นล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญ ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับปัจจัยเหล่านี้ และควรมุ่งเน้นพัฒนาปัจจัยทั้งภายในและภายนอกของวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

2. วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางสามารถนำองค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำไปประยุกต์ใช้เป็นต้นแบบในการวางแผนในการดำเนินงาน โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อปัจจัยที่อยู่ในกรอบแนวคิดที่สังเคราะห์ขึ้นนี้ เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้ประสบความสำเร็จและเกิดความยั่งยืนในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในอนาคต ควรนำไปศึกษาต่อโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยนำกรอบแนวคิดองค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) หรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของตัวแปรที่ศึกษาและเพื่อยืนยันข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้

2. เมื่อนำกรอบแนวคิดองค์ประกอบของตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางให้เกิดความยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮางหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆที่คล้ายคลึงกัน ควรศึกษาและเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเหล่านั้น

3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาหรือแนวทางอื่นๆที่เกี่ยวกับองค์ประกอบตัวแบบเชิง กลยุทธ์การจัดการสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ข้าวฮาง โดยการพัฒนาผ่านกระบวนการเชิงบูรณาการเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จอย่างมั่นคงและยั่งยืนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สำนักส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม. (2563). ข้าว. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2566.

แหล่งที่มา: http://www.ditp.go.th/contents_attach/597086/597086.pdf

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). การบริหารเศรษฐกิจมหภาคและการดำเนินยุทธศาสตร์ *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2566. แหล่งที่มา: https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651